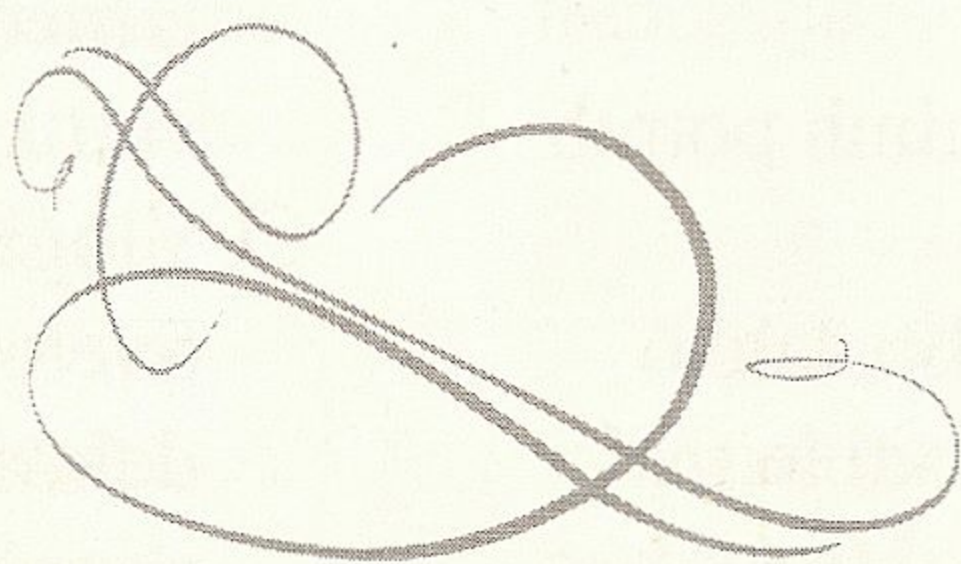

P o v z e t e k

Delo z verbalno nadarjenimi učenci je pomemben in zanimiv izziv za vsakega učitelja, ki ima rad otroke, ki razume njihovo različnost in v skladu z njo tudi postopa pri svojem delu. Verbalno nadarjenost učencev lahko učitelj odkrije in razvije pri pouku književnosti ali pa v okviru različnih dejavnosti, ki potekajo v šoli. Sama s takimi učenci delam v krožku in sobotni šoli, v kateri se učenci seznanjajo s poezijo priznanih slovenskih in tujih pesnikov in jo primerjajo s svojimi prvimi pesniškimi poskusi.

A b s t r a c t

Working with verbally talented children is an important and interesting challenge for every teacher who loves children, who understands diversity and who takes it into account in practice. Pupils' verbal talent may be recognised and developed during literature lessons or within various activities occurring at schools. The author herself works with these children in Saturday school as an extra-curricular activity. Pupils learn about poetry of famous Slovene and foreign poets. Besides, they can also compare it with their own attempts in writing poetry.

Mira Brinar - Huš

Osnovna šola Vransko

RAZUMEVANJE IN SVETOVANJE NADARJENIM UČENCEM

PROBLEMI IN TEŽAVE NADARJENIH

Najpogostejši problemi in težave nadarjenih otrok:

- Težave imajo v socialnih odnosih z vrstniki, kajti nadarjeni težko shajajo z otroki svoje starosti. Vrstniki jih ne razumejo, prav tako pa nadarjeni ne razumejo in ne sprejemajo načina ravnanja vrstnikov. Zdi se jim preveč otročji, včasih celo neumni. Nadarjeni ne prenesejo zbadanja na račun svoje bistrosti (piflar). Otroci jim nagajajo, če ves čas dobivajo petice, pa tudi takrat, če jih ne dobivajo. To lahko nadarjene vodi v socialno izolacijo, v prikrivanje svoje nadarjenosti in znanja.

- Pomanjkljiva motivacija za šolsko delo, slabe učne navade so naslednje področje težav nadarjenih. Pojavijo se zaradi dolgočasje pri pouku, zaradi njim didaktično in vsebinsko neprimerne načina poučevanja in učenja. Nadarjeni učenci težko prenašajo rutinske naloge, tekmovanja. Nekateri so pri učenju pravi individualisti in jih nikakor ni dobro siliti v skupinsko delo. Soočamo se pa tudi z nadarjenimi, ki so perfekcionisti. Ti so negotovi, na eni stvari delajo do konca, odlašajo z delom in ga šele na pritiske okolice končajo.
- Nadarjeni učenci imajo težave tudi pri izbiri

poklica. Razlogov za to je več. Eden je ta, da imajo ti otroci zelo raznolike interese in ne vedo, s čim bi se najrajši ukvarjali. To, da lahko postanejo »karkoli«, jim pri tem ne pomaga. Tudi slab učni uspeh, ki ovira vpis v srednjo šolo, zmanjšuje otrokovo motivacijo in zmožnost ustreznega odločanja. Poklicne aspiracije otroka so odvisne tudi od pričakovanj in ambicij družine. Nadarjenih iz socialno depriviligiranega okolja starši ne spodbujajo primerno, zato potrebujejo več svetovanja.

SVETOVANJE

Najpomembnejša cilja, ki ga morajo doseči tisti, ki svetujejo in delajo z nadarjenimi učenci:

- razumevanje osebnostnih in izobraževalnih težav nadarjenih,
- razumevanje osebnostnih in izobraževalnih potreb nadarjenih.

Šele ko razumemo njihove težave in potrebe, lahko pomagamo in podpiramo. Svetovanje lahko vodi le tisti, ki je dovolj občutljiv za emocionalne in kognitivne posebnosti nadarjenih. To je lahko učitelj, svetovalni delavec, nadarjeni vrstnik, starši.

Cilji svetovalnega programa

Svetovalni program mora spodbujati motivacijo za samorazvoj, strpnost, odgovornost. Predvsem pa mora omogočiti uvid odnosa do sebe in do drugih. Spodbuja naj dejavno in ustvarjalno sodelovanje v življenju okolja, v katerem odraščajo nadarjeni. Nadarjeni naj spoznajo svoje sposobnosti, omejitve, interese, motive in vrednote.

Nadarjeni potrebujejo največ pomoči pri razvijanju:

- pozitivne samopodobe,
- odnosa do sebe in družbe,
- pri učinkovitejšem povezovanju s starši, vrstniki in drugimi,
- pri vzpostavljanju harmoničnega kognitivnega, emocionalnega in socialnega razvoja,
- pri izbiri poklica.

S svetovalno dejavnostjo skušamo razvijati občutljivost za osebnostne in intelektualne razlike med njimi in drugimi. Z razvijanjem socialnih spretnosti pomagamo nadarjenim pri učinkovitejšem povezovanju z okolico.

Dobro je analizirati morebitni učni neuspeh oz. učne težave, razvijati učne strategije in spretnost reševanja testov. Nadarjeni rabijo pomoč pri postavljanju realnih ciljev v zvezi z učenjem, poklicno kariero in odnosov z drugimi. Obdarjenost z različnimi talenti ovira poklicno odločanje nadarjenih otrok.

Zanje je pomembno, da se odločijo za poklic, ki omogoča nenehne intelektualne izzive in napredovanja.

Učencem je treba pomagati, da:

1. razvijejo občutek za to, kar zmorejo, in to ob upoštevanju svojih močnih in šibkih področij,
2. raziskujejo različne poklice, študijske programe,
3. spoznavajo življenjepise slavnih osebnosti – ugotovijo, kaj vse je mogoče doseči.

Svetovalne naloge različnih sodelavcev v svetovalnem programu

○ Vloga učitelja

Učitelj naj skrbno spremlja in posluša nadarjene. Tako bo bolje spoznal njihove talente in meje. Pri pouku in drugih dejavnostih jih mora intelektualno izzvati. Podpira in stimulira naj njihove interese. Lahko je tudi osebni mentor kateremu izmed nadarjenih. Pri svojem delu mora sodelovati z drugimi strokovnimi delavci in s starši.

○ Vloga svetovalca

Svetovalca izvaja svetovalne pogovore in delavnice z nadarjenimi (individualno, skupinsko). Omogoča in organizira naj druženje nadarjenih med seboj, saj to zelo pripomore k dvigovanju samopodobe teh otrok. Spodbuja, organizira naj pomoč, izvajanje različnih programov za spodbujanje razvoja nadarjenih učencev. Sodeluje pri delu oddelčnih skupnosti, raziskuje interese učencev. Seveda mora sodelovati z učitelji, voditi konzultacije s starši. Vodi tudi zbirko osebnih podatkov nadarjenih.

○ Vloga staršev

Stalno morajo spremljati svojega otroka in ga podpirati. Vzdrževati je potrebno dobre odnose s šolo. Sodelujejo lahko v izobraževalnih aktivnostih, oblikujejo skupine staršev za razno pomoč. Otroku naj omogočijo kakovostno preživljanje prostega časa, podpirajo naj njegove interese. Spodbujajo naj branje, kreativne dejavnosti. Otroka naj uče načrtovati delo. Vzgajajo naj ga k prevzemanju odgovornosti za svoja dejanja, odločitve. Čeprav je njihov otrok nadarjen in v razvoju mišljenja prekaša vrstnike, je vendarle otrok, ki se naj vede primerno svoji starosti in zrelosti.

Svetovalne aktivnosti

- Skupinsko svetovanje za nadarjene, ki omogoča diskusijo (razpravo) o njihovih specifičnih problemih
- Simulacije – igra vlog kot metoda, ki olajša uvid in razumevanje problema
- Biblioterapija, pisanje esejev – za povečanje občutka lastne vrednosti

- Zbiranje slik, branje opisov karier slavnih osebnosti
- Deklice vključevati v dejavnosti računalništva, naravoslovja, matematike

PREMAGOVANJE STRESA PRI NADARJENIH UČENCIH

Zaradi svojih intelektualnih, osebnostnih značilnosti in potreb doživljajo nadarjeni stalne pritiske iz okolja. To povzroča določen stres. Izjemno nadarjeni ga doživljajo nenehno. Otroke učimo obvladovanja stresa. Spodbujamo jih k telesni aktivnosti: tek, telovadba, učimo jih tehnik sproščanja, obenem pa le-te uporabljamo pri pouku, učimo jih dihanja. Tudi humor deluje proti stresu. Zato ga uporabljajmo čimveč tudi pri pouku.

Kako še pomagati pri premagovanju stresa?

Diskusija, razprava v skupini pomaga k boljšemu razumevanju samega sebe, okolice, težav v odnosih ... Poteka naj na temo Kaj pomeni biti nadarjen? / Kaj mislijo starši, da pomeni biti nadarjen? / Kaj mislijo učitelji...? / Kaj mislijo sošolci, bratje, sestre? Kaj misliš ti? / Kaj je prednost tega, da si nadarjen, kaj je slabost? / Ali si kdaj skrival/-a svojo nadarjenost? Kako? / Kakšno je tvoje sodelovanje v skupini za nadarjene v primerjavi z delom v oddelku? / Kakšne so razlike biti nadarjen deček ali deklica? Slovenec – Iranec ...? Kaj je bolje, kaj je slabše? / ipd.

Spodbujajmo pozitiven samogovor, verbalno nagrajevanje ob dobro opravljenem delu. Žal je pri nadarjenih navzočih več nekonstruktivnih prepričanj, ki znižujejo njihovo samopodobo. Naj jih nekaj navedem (Webb, Meckstroth in Tolan 1982, Ellis in Harper 1975, Adderholdt – Elliot 1987, Delisle 1992): Biti moram perfekten v vsem / Vse ljudi moram imeti rad / Vsi me morajo imeti radi / Nikogar ne smem razočarati / Večina ima vedno prav / Večina ima vedno narobe / Fantje so pametni, dekleta popularna / Kadar se slabo obnašam, sem slab / Če nisem priljubljen, sem čudak / ipd.

LITERATURA

Davis, G. A., S. B. Rimm (1998). *Education of The Gifted and Talented*. USA.

Bezić, T. (1998). *Gradivo za razvojni projekt Spodbujanje razvoja nadarjenih učencev*. Maribor, ZRSS.

O teh prepričanjih se je treba pogovarjati in spodbuditi učence, da se sprejmejo takšne, kot so. Spoznati morajo, da so napake dovoljene in da se na njih učimo. Naj ne sprejemajo vlogo žrtev in prenašajo krivdo na druge, saj jih to dela pasivne. Učimo jih uporabljati humor, da se bodo znali nasmejati svojim spodrslijajem. Omogočimo jim spoznanje, da telesna aktivnost pomaga pri sprostitvi.

Biblioterapija

Z branjem različnih literarnih del vplivamo na boljše razumevanje samega sebe, boljše reševanje čustvenih problemov, pozitivno vplivamo na duševno zdravje (Delisle 1992). Branju sledi razprava. Možna vprašanja: Ali si se tudi ti kdaj tako počutil? / Če si se, kaj si naredil? / Če bi imel prijatelja, ki bi imel takšne težave, kaj bi mu svetoval? / Če bi bil učitelj, kako bi ravnal? / Kaj pomeni biti depresiven? / Kaj ti pomaga premagati depresijo? / itn.

Pisanje esejev

S pisanjem esejev nadarjeni bolje spoznavajo svoje probleme, čustva, pričakovanja. Predlagani naslovi: Moj prostor v prihodnosti. / Pustite me ven. / To je moje življenje. / Moje skrivno upanje. / Moje skrite sanje / Moj skriti jaz / Ne znam – kaj pa znam / Draga prijateljica / Pismo znanemu igralcu, pisatelju / idr.

SKLEP

Rada bi znova poudarila, kako pomembno je svetovalno delo z nadarjenimi. »Imeti razum odraslega in otroško telo je samo po sebi lahko problem« (Hollingworth, 1942). Program zahteva jasne cilje ter seveda usposobljenost in občutljivost svetovalca. Podpira naj emocionalni in intelektualni razvoj nadarjenih. Tako bodo imeli nadarjeni večjo možnost razviti se v zadovoljne, duševno zdrave osebnosti, ki bodo ustvarjalno in učinkovito delovale.

Bezić, T. (2000). *Gradivo za seminar Identifikacija in program dela z nadarjenimi*. Maribor, ZRSS.

Povzetek

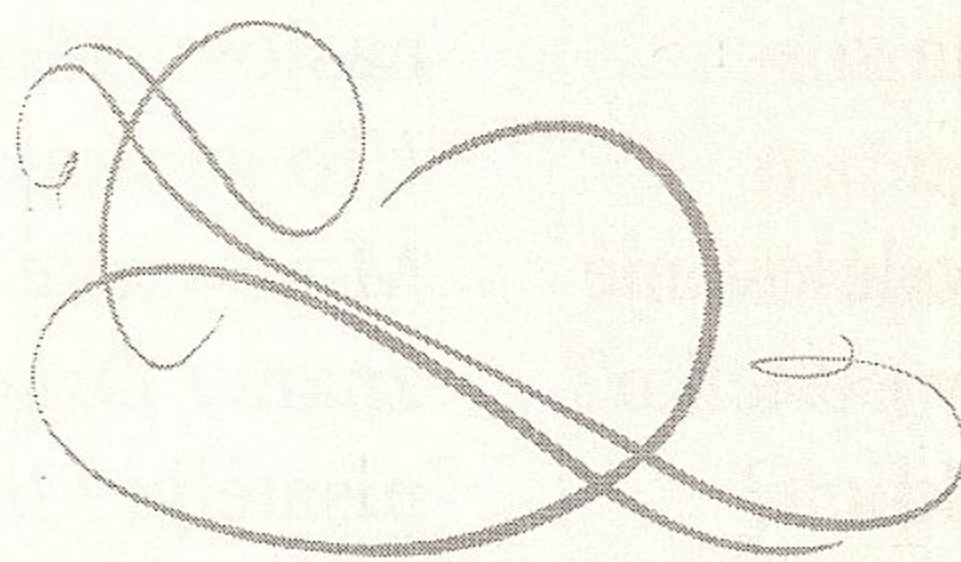
Nadarjeni učenci niso homogena skupina. Med njimi so velike razlike na intelektualnem, čustvenem in osebnostnem področju. Nadarjenost je lahko žarišče problemov mladostnika v odnosu in sprejemanju samega sebe, sovrstnikov in odraslih. Mnogi se težko vklaplajo v družino, med vrstnike. Tudi učni uspeh ni vedno v skladu z otrokovimi zmoglostmi in pričakovanji okolice.

Pri visoko nadarjenih in v obdobju adolescence zasledimo več tovrstnih težav. Velja pravilo: večja je nadarjenost, več svetovanja in vodenja rabi otrok. Svetovalno delo z nadarjenimi naj bo tudi del programa za delo z nadarjenimi učenci. Program naj zajema svetovanje za osebnostno-socialni razvoj, svetovanje za učno-izobraževalno področje in poklicno orientacijo.

Abstract

The gifted pupils are not a homogenous group. They vary to a great extent in intellectual, emotional and personal sense. Giftedness can become a young person's key problem in terms of the relationship with and acceptance of himself, his peers and the adults. Many of them find their position within the family and among peers very uneasy. The achievement at school does not always correspond the child's abilities neither the expectations from his environment.

More difficulties are expressed by highly gifted and talented in the period of adolescence. However, we can refer to a rule: The more a child is talented, the more counselling and guidance he needs. Therefore counselling should become an integral part of the programme for gifted children. It should consist of counselling for personal-social development, education and career guidance.

Tatjana Kroflič, Osnovna šola Polzela

Olga Hočevar, Osnovna šola Polzela

NADARJENOST KOT IZZIV ZA VEČJO KAKOVOST DELA

*Glejte na učence,
kot da že so, kar bi morali biti – tako jim
pomagate doseči vrh njihovih sposobnosti.
Goethe*

Osnovna šola Polzela je podeželska šola s 564 učenci. Znana je po plesni in turistični dejavnosti. Je osrednja šola računalniškega opismenjevanja za področje knjižnične vzgoje in vsako leto izpelje več državnih projektov. Je ena izmed 42 slovenskih šol, ki je začela devetletno izobraževanje v 1. in 7. razredu v šolskem letu 1999/2000, kar je prineslo novo kakovost v vzgojno-izobraževalno delo na šoli.

Pri svojem delu iščemo sodobne prijeme, se veliko

izobražujemo in se trudimo za dober stik s starši.

Naša vizija je ustvarjalna šola, v kateri je pomemben sleherni posameznik in njegov celostni razvoj.

Nadarjenim učencem že nekaj let namenjamo več pozornosti. Ugotovili smo namreč, da je pouk preveč naravnani na povprečnega učenca. Veliko smo vlagali v učence s šibkejšimi sposobnostmi, odločno premalo smo storili za nadarjene učence. Zaradi pomanjkljivega znanja jih velikokrat sploh nismo odkrili.

Nadarjenosti smo se sistematično lotili v okviru dveletne razvojne naloge Nadarjenost kot izziv za večjo kakovost dela, ki smo jo zasnovali v sklopu državnega razvojnega projekta Spodbujanje razvoja nadarjenih učencev osnovne šole.